

Käime Artur Vainlo päevast päeva kõrvuti töö. Töö hõivab kogu meie tähelepanu, mistõttu pole varem olnud juhust põhjalikult tutvuda tema mõõdunud käekäiguga. Tean, et mu töökaaslane on Suure Isamaasõja veteran ja praegu rahvakollektiivi «Relvavellid» liige. Seda peaaegu ansambli asutamise saadik. Nagu teistelgi ansambli-meestel, on ka temal palju mitmesuguseid medaleid. Pärisin kord naljatoonil: «Kas need rahad kõigil on ikka päris või niisama ehteks?» Artur süttis seepeale: «Kus sa sellega. Iga medal on välja teenitud.»

Leppisimegi siis kokku, et enne armee aastapäeva leiame aega pikemaks vestluseks. JutuaJamises Suure Isamaasõja veterani Artur Vainloga selgus palju huvitavat, mida ühes kirjutises ümber ei jutusta. Sellepärast siinkohal vaid mõned momendid.

Artur Vainlo sündis kunagises Arkna mõisas moonaka lasterikkas perekonnas. Isa suri, kui poiss oli viieaastane. Emä kolis mitme alaealise lapsega vanaisa juurde, kes oli samas mõisas jõevahi ametis. Jõudehetkil püüdis ta parunile pannikala. Arturgi heitis samas jões õngeritva. Kui aga kael vähegi kandma hakkas, pandi poisile töörangid kaela. Karjus, siis äkke- ja künnipoiss vanaisa väikeses majapidamises. Lõpetas Aluveres 6 klassi, õppis veel Arkna Aianodus- ja Mesinduskoolis. Seal oli üsna elulähedane õppeprogramm, mille Artur Vainlo innukalt omandas. Kool andis küll kõigi vajalike allkirjade ja piisatiga varustatud lõputunnistuse, ent maatükikesi, kus saadud tarkust rakendada, ei suutnud kool anda. Nõnda saigi Arturist, õpetatud aianodusmehes, puuviljakasvatajaist ja mesindusmehes, aastasulane pmaeegse Muhu vallavanema juures. Noormees ihaldas aga iseseisvust. Peagi läks ta Ubja kaevandusse.

Süü teda 1941. aasta 3. juulil mobiliseeritiigi.

Algas sõjamehete. Algul tuli aidata ehitada gaasitorbikuvabrikut, siis töötada kaitsehitustel Stalingradi all, teha tööd Kaasanis. Eesti Rahvuskorpust hakati siis juba looma. Ent arstlik komisjon leidis, et tema tervis on kehvavõitu, saatis ta esialgu kolhoosi tööle. Järgmine komisjon saatis ta 1942. aasta

Väike vapper mees Suures Isamaasõjas

juulis eesti korpusesse. Lahingutarkused selged, läks sõlduks rindele Velikije Luki alla. 6. jaanuaril 1943. a. sai Artur Vainlo oma tuleristsed. Agedad lahingud kestsid 16. jaanuarini, millal von Sass alistas. Artur arvatigi tollal atampolkoonik Ilmar Pauli poolt juhitavasse 300. laskurpolku täiendusükses. Selle polgu koosseisus kulgeski tema edasine sõjatee.

Leningradi blokaadi läbimurdmise järel arenesid sündmused kogu aja nagu kiirrendust juurde võttes. Ega olnud see ka ime, sest Arturi välienduse järgi olid nüüd kõigil juba «ninad Eesti-maa poole», kust aimati tulla-vaid kodulõhnu. 17 septembril forsseeriti Emajõgi. Vabastati Kallaste Avoinurme, Pääsuere, Simana, Jäneda, Ambja jt. päi-

gad. 300. laskurpolgu tee viis Tallinnast mööda Haapsailla, sealt Virtsu, Muhu- ja Saaremaale. Just viimases kirjutasisid selle polgu võitlejad mitmeid eredaid lehekülgi meie sünnimaa vabastamise ajalukku. Polgu desant Ula-Talila, Kuressaare vabastamine, Roomassaare kangelaslik desant. Sõrve — Kingisessa maantee ääres on mälestuskivi tekstiga «300. polgu võitlejatele, kes võtsid osa desantoperatsioonist ja lange-sid siin ebavõrdses lahingus ja-sistidega 1944. a. oktoobris».

300. laskurpolk sai tugevasti kannatada ja suunati Haapsailla ümberformeerimisele. Lõpuks koondati polk Tallinna lähiste-le Rocca al Marese, kust mindi appi lätlastele nn. Kura kotti likvideerima. Aga ega sealgi kõik libedalt läinud. Vastane oli sinna kuhjanud nii inimjõudu kui ka relvi, avaldades vihast vastu-panu. Aga ega meiega meestel võrusest puudu olnud. Artur jutustab mulle oma kuulsast põlgukaaslasest, II. bataljoni II roodu rümmakomandörist, Nõu-kogude Liidu kangelasest leit-nant Jakob Kunderist, kellega koos vallutas Kaulaci mõisa. Kui Vainlo roodukomandör vanem-leitnant Paemurd pihta sai, tuli tal võtta roodu juhtimine enda õluie. «Rünnak õnnestus.» rää-gib Artur Vainlo, «ja mõisa val-lutasime teisel päeval. Võib-olla sellepärast anti mulle medal «Vapruse eest!»

Artur osales ka Blidene raud-teejaama vallutamisel. 1945. aas-ta 18. märtsil hukkus siin Jakob Kunder, sulgedes oma kehaga väenlase blindaaži laskeava. Sel-le eest anti talle postuumselt Nõukogude Liidu kangelase au-nimetus. Arturi rood läks seal-t edasi rünnakule, jäätides vaen-last.

Pärast sõja lõppu on ta tööta-nud rohkem kui 25 aastat kala-tööstuse süsteemis. Selle eest on ta nüüd pälvinud ka 206vetera-ni medali, muudest autasudest rääkimata.

Leenart ULLASTE